

byly ke konkursu přihlášeny (§ 104 konk. ř.). Jak plyne ze seznamu pohledávek přihlášených ke konkursu žalovaného, nebyla žalovaná pohledávka ke konkursu přihlášena. Nepřihlásila-li však žalobkyně pohledávku v konkursu, může se dalším sporem domáhati jejího zaplacení toliko ze jmění konkursu nepodléhajícího (srv. č. 14639 Sb. n. s.). Podáním ze dne 9. dubna 1934 navrhla žalobkyně, aby bylo v přerušném řízení pokračováno proti žalovanému, avšak neprávem se odvolávala na předpis § 9, odst. 2, konk. ř., jenž se na souzenou věc nehodí, ježto není proti úpadci uplatňován nárok na vyloučení věci do úpadkové podstaty nenáležící. Žalobkyně neuvedla ve svém návrhu ze dne 9. dubna 1934 výslovně, že se domáhá zaplacení jen z majetku dlužníkovy úpadkem nedotčeného (srv. č. 4297 Sb. n. s.). Nevzdala se tudíž práva domáhati se zaplacení i ze jmění náležícího do konkursní podstaty. Za konkursního řízení nelze však proti úpadci pokračovati ve sporech o uplatnění nároků na jmění, náležící do konkursní podstaty (§ 7, odst. 1, konk. ř.). Jak již shora řečeno, nelze v souzené pokračovati ve sporu ani proti správci konkursní podstaty, ježto zažalovaná pohledávka nebyla přihlášena ke konkursu. Jest proto napadený rozsudek i s předchozím řízením, počínaje vyřízením návrhu žalobkyně ze dne 9. dubna 1934, zmatečný podle § 477 č. 6 c. ř. s. (srv. č. 2327 Sb. n. s.). K této zmatečnosti bylo přihlédnuto z úřadu (§ 471 č. 7 c. ř. s. a § 513 c. ř. s.) a nezbylo než napadený rozsudek i s předchozím řízením v rozsahu právě uvedeném zrušiti. Zcela všeobecný návrh žalobkyně na pokračování v přerušném řízení proti žalovanému (úpadci), nevymezující jmění, jehož se spor týká, není za konkursního řízení přípustný (§ 7, odst. 1, konk. ř.), a bylo jej proto odmítnouti.

Čís. 16031.

Výdělečné a hospodářské společenstvo (zák. č. 70/1873 ř. z.) nelze žalovati na vydání členských podílů k společenstvu, nýbrž pouze o výplatu podílu, nastanou-li pro to předpoklady, před tím jen za podmíněk § 228 c. ř. s. o určení, že žalobci přísluší podíl.

Zák. č. 70/1873 ř. z. nemá ustanovení, že členský podíl může náležeti několika oprávněným.

Dovolují-li stanovy společenstva, aby se právní nástupce zesnulého nebo zaniklého člena převzetím jeho závodních podílů stal na jeho místě členem společenstva, jde o členství nové, jehož právní nástupce nabyt originárně.

(Rozh. ze dne 15. dubna 1937, Rv I 2044/35.)

Podle žalobního přednesu se žalobkynina matka Karolina F. a ne-manželský otec žalobkynin Jan Z. stali v roce 1910 členy žalované záložny, a to pod jediným společným číslem matriky 823 s 10 podíly. Otec žalobkynin zemřel v květnu 1913 a žalobkyně se podle jeho poslední vůle stala universální dědičkou. Teprve v roce 1931 zjistila žalobkyně, že do jeho pozůstalosti patřilo též 10 polovin podílů žalované

záložny a ihned žádala o přepsání těchto podílů na sebe. Žalovaná, jež beze všeho do roku 1930 vyplácela dividendu z těchto podílů k rukám žalobkyniny matky a v roce 1928 je nadhodnotila z 20 Kč na 500 Kč, odmítla žalobkyninu žádost a složila k pozůstalostnímu soudu pouze 105 Kč s tím, že se žalobkyně do roka o převod nepřihlásila. Žalovaná nemohla bez svolení žalobkyně jako dědičky Jana Z. vyškrtnouti právě jmenovaného z matriky a pět podílů převést na novou knížku a ostatní podíly škrtnouti, nýbrž měla žalobkyni dříve upozorniti na jednoroční lhůtu pro uplatnění nástupnictví v členská práva zůstavitelova. Soud pozůstalostní zmocnil žalobkyni k vedení sporu a ta navrhla, aby byla žalovaná uznána povinnou žalobkyni vydati resp. na ni převést deset polovin podílů žalované Občanské záložny ve V., zapsaného společenstva s r. o., náleževších Janu Z. a patřících do jeho pozůstalosti, a žalobkyni přijmouti za svého člena a zapsati ji do členské matriky po právě jmenovaném na místě Jana Z. s veškerými právy a povinnostmi a zrušiti jako neplatná veškerá usnesení, týkající se řečených podílů a odporující tomu, co uvedeno. Žalovaná záložna namítla, že Karolina F. a zemřelý Jan Z. měli jako členové žalované záložny po 5 podílech a nikoli 10 podílů ve spoluvlastnictví, které ve smyslu ustanovení stanov není možné, že žalovaná vyplácela dividendu z 10 podílů Karolině F., poněvadž nevěděla o úmrtí Jana Z., a že jakmile se o tom od žalobkyně v roce 1931 dověděla, přestala dividendu vypláceti, zrušila nadhodnocení z roku 1928 a výnos 5 členských podílů po Janu Z., a uložila valutu podle doby jeho úmrtí, t. j. 105 Kč na vkladní knížku. Žalovaná neuznávala nikdy nedílné spoluvlastnické nároky Karoliny F. a Jana Z. na 10 podílů. Podle § 7 stanov žalované záložny přestává úmrtím člena jeho členství a právní nástupci zemřelého mají právo do jednoho roku nastoupiti v práva a povinnosti zemřelého ve společenstvu, což se však v daném případě nestalo. Soud první stolice zamítl žalobu.

D ů v o d y: Žalobkyně se domáhá žalobou vlastnictví k deseti polovinám podílů žalované záložny, jež jest, jak je z označení zřejmé, zapsaným společenstvem s ručením omezeným, a vztahují se tudíž na ně předpisy zákona ze dne 9. dubna 1873, č. 70 ř. z. o výdělkových a hospodářských společenstvech a vládní nařízení ze dne 5. srpna 1933, č. 169 Sb. z. a n. Pro právní poměry mezi členy a žalovaným společenstvem jest platná a závazná společenstevní smlouva mající náležitosti vytčené v § 5 zák. č. 70/1873 ř. z. Z těchto stanov soud zjistil, že podle čl. 8 každý člen musí míti v záložně nejméně jeden závodní podíl, jenž činí 500 Kč, a podle čl. 7 přestává členství u toho, kdo usnesením výboru pozbývá práva členského, když neplní povinnosti stanovami předepsaných, dále, když sešel člen smrtí, v kterémžto případě má vdova právo po něm neb přímý jeho nástupce do roka nastoupiti v práva a povinnosti zemřelého u společenstva. Podle čl. 10, odst. 2, stanov ručí pro případ rozpadnutí společenstva členové za závazky společenstva zvláštní peněžní částkou ze svého jmění mimospolečenstevního podle § 76 zákona č. 70/1873 ř. z., kterážto částka se rovná jednonásobné částce závodních podílů. Konečně podle čl. 15 obsahujícího předpisy o valné hromadě má podle odst. 3 každý člen společenstva, který má nejméně jeden podíl úplně splacený, ve valné hromadě jeden hlas; kdo

má více podílů, nabývá každými 5 podíly jednoho hlasu až do 50 podílů — 10 hlasů atd. Z předloženého vysvědčení ze dne 16. července 1910 soud zjistil, že Jan Z. a Karolina F. potvrdili svým vlastnoručním podpisem, že přistupují za členy Občanské záložny ve V., že jest jim znám obsah stanov, jež se zavazují zachovávat, a že upisují 10 podílů, jež splácejí v hotovosti, a že mají oba společné číslo matriky 823. Dále soud vzal za prokázáno z předložené knížky, že byla vystavena jedna podílní knížka na Jana Z. a Karolinu F. na 10 podílů. Z pozůstalostních spisů jest soudu známo, že Jan Z. zemřel dne 26. března 1913, že sporné podíly nebyly pojaty do pozůstalosti resp. nebyly přihlášeny a že žalobkyně byla při projednání zastoupena jako nezletilá poručníkem Rudolfem L. Na základě těchto zjištění má soud za to, že tvrzení žalobkyně, že Karolina F. a Jan Z. byli jako členové spolumajitelé podílů, není odůvodněno. Stanovy žalovaného družstva mají výslovné ustanovení, že jeden člen musí mít jeden podíl, a jinak není v něm zmínky o právním poměru, který by mohl vzniknouti tím, kdyby více podílů bylo ve spoluvlastnictví několika členů; rovněž tak není takových ustanovení v zákoně družstevním z roku 1873. Všechny tyto zákonné předpisy o podílech, jejich výplatě, převodu, oprávnění a povinnostech členů, jakož i jejich určení nasvědčují svým obsahem tomu, že jeden podíl či více může býti pouze v jediném nedělitelném vlastnictví jednoho člena. Soud má za to, že zákon by jistě v případě, kdyby považoval spoluvlastnictví podílu za možné, měl potřebná ustanovení v té příčině, zejména by poukázal na všeobecné předpisy o spoluvlastnictví v občanském zákoníku. Ze zjištěných okolností, že oba členové měli jedno matriční číslo a společnou podílní knížku na 10 podílů, nelze podle přesvědčení soudu vyvozovati možnost spoluvlastnictví, poněvadž jsou to opatření rázu evidenčního, jež se stala k zjednodušení patrně z důvodu, že Jan Z. a Karolina F. jako spolumajitelé domu a rodiče žalobkyně vedli společně správu svého jmění jako manželé. Žalobkyně neprávem vyvozuje možnost spoluvlastnictví z toho, že členem žalované může býti i osoba hromadná. Jde tu o osoby právnické (§ 26 obč. zák.), které vystupují na venek jako jedna osoba, a jest tudíž ona pouze členem s jedním podílem a nikoli její vlastní členové. Soud má za to, že Jan Z. a Karolina F. byli každý vlastníkem 5 podílů a nikoli spoluvlastníky 10 podílů. Poněvadž se pak žalobkyně svým poručníkem ve lhůtě čl. 7 stanov v době jednoho roku po úmrtí zůstavitele neprohlásila, že nastupuje v práva a povinnosti zemřelého, uhaslo její právo na nabytí členství žalované záložny. Tvrzení žalobkyně, že členství nezaniká smrtí, jest ve zřejmém rozporu se zněním stanov (čl. 7) a s obdobným zákonným předpisem společenst. zákona (§ 5), a rovněž tak není pochybnosti, že výrazem »přímý nástupce« ve stanovách jsou míněni především jeho dědicové ať zákonní, ať testamentární ve smyslu § 532 obč. zák. Námitka žalobkyně, že se nemohla v dané lhůtě přihlásiti, ježto byla nezletilá a nevěděla o svém právu a o podílech, nemá významu, poněvadž k tomu byl povinen její zákonný zástupce, poručník a její matka, jež o podílech byla informována a znala také obsah stanov, jak podpisem potvrdila. Poněvadž se žalobkyně jako nástupkyně Jana Z. nepřihlásila ve smyslu čl. 7, odst. 2, stanov, měla žalovaná, jakmile se

dověděla o smrti svého člena, třebas po 13 letech, právo členství zrušiti ex tunc. Odvolací soud potvrdil rozsudek prvního soudu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody :

Dovolací soud souhlasí s názorem odvolacího soudu, že první části žalobního petitu nelze již proto vyhověti, že se domáhá na žalovaném společenstvu vydání anebo převedení členských podílů. Vydati lze jen věci hmotné. Členský podíl společenstevní však není hmotnou věcí, nýbrž obligačním nárokem člena proti společenstvu, získaným společenstevním vkladem, na to, aby mu za určitých okolností byla hodnota tohoto vkladu po připsání zisků a po odpisu ztrát vyplacena v hotovosti (§ 55 zák. č. 70/1873 ř. z.). Řečené právo nemůže býti »vydáno«, nýbrž toliko převedeno, a k tomu jest oprávněn jen držitel podílu, t. j. člen společenstva, nikoliv i společenstvo, jež jest v příčině členského podílu jen dlužníkem, a může proto býti žalováno jen o výplatu podílu, nastanou-li pro to předpoklady, před tím však jen o určení, že žalobci přísluší podíl, má-li žalobce ovšem na tomto určení neodkladný právní zájem ve smyslu § 228 c. ř. s. (srv. rozh. č. 3631 Sb. n. s.). Žaloba jest však bezdůvodná i v druhé části domáhající se výroku, že žalované společenstvo jest povinno přijmouti žalobkyni za svého člena, zapsati ji do členské matriky na místě Jana Z. s veškerými právy a povinnostmi a že veškerá usnesení žalovaného společenstva tomu odporující jsou neplatná. Žalobkyně uplatňuje tento nárok jako universální dědička po svém otci Janu Z., který nabytí spolu s její matkou Karolinou F. v roce 1910 desíti členských podílů. Tím prý se stal Jan Z. spoluvlastníkem těchto podílů ve smyslu §§ 361, 828, 829 a 833 obč. zák., toto spoluvlastnictví vykonávané po úmrtí Jana Z. spoluvlastnicí Karolinou F. jako správkyní společných práv nemohlo prý býti zrušeno žalovaným společenstvem bez souhlasu obou spoluvlastníků a trvá prý tudíž až dosud, jenže po úmrtí Jana Z. vstoupila na jeho místo žalobkyně jako universální dědička zesnulého. Leč ani v tom nemá žalobkyně pravdu. Zákon o výdělkových a hospodářských společenstvech č. 70/1873 ř. z. nemá na rozdíl od zákona o společnostech s ručením omezeným č. 58/1906 ř. z. (§ 80) ustanovení, že členský podíl může náležeti několika společně oprávněným. Naopak všechny jeho předpisy o členském podílu, o jeho nabytí a výplatě, o právech a povinnostech členů, o jejich ručení a o zániku členství nasvědčují svým obsahem tomu, že každý člen společenstva musí míti aspoň jeden závodní podíl, jež za trvání svého členství nemůže ze společenstva vyzvednouti. V tom jest si za jedno i právní literatura k společenstevnímu zákonu (srv. zejména Stross: Das oester. Genossenschaftsrecht 1887, str. 138). Platí tudíž zásada nedílnosti závodního podílu společenstevního a ta zásada byla vyjádřena i v čl. 8 stanov žalovaného společenstva, v němž je výslovně stanoveno, že každý člen musí míti v záložně aspoň jeden závodní podíl. Měl-li tedy Jan Z. společně s Karolinou F. deset podílů společenstevních, nemohl se tím státi každý z nich členem společenstva

se spoluvlastnictvím k deseti podílům, neboť pak by neměl žádný z nich aspoň jeden podíl, a to by odporovalo ustanovením společenstevního zákona i stanov. Dovolání marně namítá, že Jan Z. s Karolinou F. byli jako spoluvlastníci podílů jedinou členskou jednotkou a dostali oba společné číslo v členské matrice a že podle čl. 6 č. 2 stanov může být členem také osoba hromadná. Kdyby Jana Z. a Karolinu F. bylo v příčině členských podílů jimi společně nabytých pokládati za hromadnou osobu ve smyslu čl. 6 č. 2 stanov, jak dovolání patrně míní, nebylo by tím pro žalobkyni nic získáno, neboť by bylo šlo o společenství založené smlouvou mezi oběma za účelem společného výkonu jednoho a nedílného členství, a na toto společenství bylo podle poslední věty § 826 obč. zák. užití zvláštních předpisů o společnostech, obsažených ve dvacáté sedmé hlavě občanského zákoníka, tudíž také ustanovení § 1207 obč. zák., podle něhož společnost, skládá-li se jen ze dvou osob, zaniká úmrtím jedné z nich. I kdyby tedy se stanoviska dovolání šlo o jediné členství Jana Z. a Karoliny F. jako osoby hromadné, zaniklo členství to úmrtím Jana Z. a byly by žalobkyně jako dědička po Janu Z. a zbývající člen společenství Karolina F. nabyly takto společného nároku na vypořádací podíl, jak se jevil v době zániku společenství, ale nikoli nároku na pokračování v členství, ježto členství příslušelo jen hromadné osobě skládající se z Jana Z. a Karoliny F. Členství ve výdělkovém a hospodářském společenstvu jest, ježto zahrnuje v sobě osobní práva a povinnosti, nepřevoditelné a zaniká vždy úmrtím člena, a jde-li o členství hromadné osoby, zánikem této hromadné osoby. Společenstevní stanovy mohou arcíť dovoliti, že se právní nástupce zesnulého nebo zaniklého člena stane převzetím jeho závodních podílů na jeho místě členem, aniž se na něm požaduje splnění zvláštních předpokladů, na něž je nabytí členství jinak podle stanov vázáno. V takovém případě však nejde o staré členství, v němž pokračuje právní nástupce, nýbrž o členství nové, jehož právní nástupce nabyl originárně. Stanovy žalovaného společenstva mají v čl. 7 č. 2 ustanovení, že sešel-li člen smrtí, má právo vdova po něm nebo přímý jeho nástupce do roka nastoupiti v práva a povinnosti zemřelého ve společenstvu. Uvedeného ustanovení nelze užití na zánik členství náležejícího hromadné osobě. Avšak žalobkyně, zastávajíc názor, že šlo o jediné členství hromadné osoby, nemůže se na ně odvolávati ani proto, že průkazem, že jest universální dědičkou po Janu Z., ještě neprokázala, že jest nástupkyní hromadné osoby, již prý tvořil zesnulý s Karolinou F. Avšak i kdyby bylo přisvědčiti názoru prvního soudu, že se Jan Z. a Karolina F. stali společným úpisem desíti podílů každý členem s vlastnictvím k pěti podílům, nemohlo by žalobkyni prospěti ustanovení čl. 7 č. 2 stanov, neboť žalobkyně sice prokázala, že jest universální dědičkou po Janu Z., a proto jeho přímou nástupkyní, neprokázala však, že do roka po smrti Jana Z. prohlásila žalovanému společenstvu, že nastoupí v práva a povinnosti zemřelého ve společenstvu. Dovolání nemá pravdu, že jednorozční lhůta k vstupu do společenstva nemohla se začíti proti žalobkyni, ježto prý o podílech a o této jednorozční lhůtě nevěděla, byvši v den úmrtí nezletilou a nebyvši žalovaným společenstvem ani vyzvána, aby se vyjádřila, zda chce vstoupiti po úmrtí svého otce za

člena či nikoli. Podle čl. 7 č. 2 stanov není předepsána výzva, kterou má dovolání na mysli, nýbrž se počíná jednoroční lhůta ihned po úmrtí člena. Že žalobkyně byla v té době nezletilá, není běhu této lhůty na závadu, neboť je nesporno, že žalobkyni byl ustanoven poručník. po případě, že její matka jí byla ustanovena mateřskou poručnicí, a ta byla o podílech informována a znala také obsah stanov, jak podpisem potvrdila. Bylo tudíž její povinností, aby se podle čl. 7 stanov jako zákonná zástupkyně domáhala různých práv žalobkyniných. Tvrzení dovolání, že tak učinila, že tím, že přijímala po veškerá léta po smrti Jana Z. dividendy i nadhodnocení podílů v roce 1928, jednala v jejím zastoupení, čímž jí mlčky k společenstvu přihlásila, jest novotou odporující určitěmu, v první stolici nepopřenému přednesu žalovaného společenstva, že se Karolina F. při výkonu uvedených práv legitimovala předložením staré členské knížky znějící na ni a na zesnulého Jana Z. a že teprve v roce 1932 žalovanému společenstvu oznámila, že Jan Z. již zemřel.

Čís. 16032.

Pojištění smluvní.

Ustanovují-li stanovy vzájemně pojišťovacího spolku výslovně, že jest pojistku vyhotoviti a doručiti uchazeči o pojištění teprve poté, kdy byla písemná žádost za přijetí do spolku podána a když jí určitý orgán spolkový vyhověl, jest přijetí budoucího pojistníka za člena před uzavřením pojištění nezbytnou podmínkou vzniku platné pojistné smlouvy. Z pouhého vydání a doručení pojistky nelze v takovém případě usuzovati na přijetí za člena mlčky (§ 863 obč. zák.).

(Rozh. ze dne 15. dubna 1937, Rv I 2301/35.)

Srv. rozh. č. 5013, 14408.

Proti žalobě, již se žalobkyně na žalovaném vzájemně pojišťovacím spolku proti požárním škodám domáhá požární náhrady za pojištěný zhořelý dům, namítl žalovaný spolek mimo jiné, že nedošlo mezi žalobkyní a žalovaným k platné pojistné smlouvě, ježto žalobkyně nenašla řádného členství u žalovaného spolku, jak předepisují stanovy, podle nichž se děje přijetí za člena do spolku užším výborem, a to na základě písemné žádosti podané do rukou předsedy spolku, o níž má rozhodnouti odhadní komise spolku. To se v souzeném případě nestalo. Soud první stolice uznal žalobní nárok důvodem po právu. Odvolací soud neuznal jej po právu. Důvody: Žalovaná pojišťovna jest spolkem podle patentu ze dne 26. listopadu 1852, č. 253 ř. z. Stanovy tohoto spolku byly úředně schváleny, spolek podléhá státnímu dozoru a může býti mimo jiné rozpuštěn i proto, že se v podstatných směrech dopustil porušení stanov (§ 24, písm. b) stanov). K podstatným ustanovením stanov náleží nepochybně i to, které určuje podmínky pro vznik členství spolku. Plyne to z úvahy, že pro žalovaného jako vzájemně pojišťující spolek jest nemalé důležitosti otázka, kdo se